

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARI UCHUN BADIY TA'LIMNING AHAMIYATI.

Xaydarova Dilso'z O'ktamovna

Shahrisabz shahar 13-son umumiy o'rtata'lim maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi

dilsozxaydarova34@gmail.com

ANNOTATSIYA

Badiiy ta'lim bolaning shaxsiyatini shakllantirishda, uning ijodiy tafakkuriga, hissiy sohasiga, tasavvuriga va munosabatiga ta'sir qilishda muhim rol o'ynaydi. Shaxsning ijodiy salohiyatini rivojlantirishning ahamiyati ortib borayotgan zamonaviy jamiyat sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilariga badiiy ta'limning pedagogik asoslarini o'rganish alohida ahamiyatga ega. Boshlang'ich maktab o'quvchilari rivojlanishning dastlabki bosqichida, badiiy madaniyat, did va dunyoni estetik idrok etishning asoslari aynan shu davrda shakllanadi. Shu boisdan ham bu boradagi maqsadli pedagogik ishlar bolalarning rivojlanishi uchun ko'plab afzallik va imkoniyatlarga ega.

Kalit so'zlar: tasavvur, uyg'unlik, musiqa, adabiyot, ijodiy tafakkur, tasavvur, san'at, ranglar, estetika, did

ANNOTATION

Art education plays an important role in forming a child's personality, influencing his creative thinking, emotional sphere, imagination and attitude. In the conditions of modern society, where the importance of developing the creative potential of the individual is increasing, it is of particular importance to study the pedagogical foundations of art education for elementary school students. Primary school students are at the initial stage of development, the foundations of artistic culture, taste and aesthetic perception of the world are formed in this period. Therefore, targeted pedagogical work in this regard has many advantages and opportunities for children's development.

Keywords: imagination, harmony, music, literature, creative thinking, imagination, art, colors, aesthetics, taste

Kirish

Boshlang'ich sinflardada badiiy ta'lim bolalar uchun faqat qalam bilan chizish yoki loy bilan haykaltaroshlik faoliyati emas. Bu bolalar uchun ijodiy fikrlash, tasavvur va o'zini namoyon qilish hissini rivojlantirish uchun noyob imkoniyatdir. Keling, boshlang'ich sinflarda badiiy ta'limning ahamiyatini va nima uchun u kichik shaxslarni rivojlantirish uchun juda muhimligini aniqlaylik. Shunday qilib, boshlang'ich sinflarda

bolalarda fantaziya, tasavvur va ijodiy tafakkurni rivojlantirishda san'at katta rol o'ynaydi. Ularni ijodiy ishlarida qo'llab-quvvatlab, yanada ijodiy, dadil va ishonchli bo'lib yetishishlariga yordam beramiz. Va bu ularning kelajakdagi rivojlanishi va o'zini namoyon qilishi uchun haqiqatan ham juda muhimdir.

Fikr va mulohazalar

Ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Badiiy ta'lim bolalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Rasm chizish, modellashtirish, musiqa va raqsga tushish orqali ular dunyoni yangicha ko'rishni, innovatsion yechimlarni topishni, tasavvur va ijodkorlikni rivojlantirishni o'rganadilar. Bolalar uchun san'at - bu shunchaki jadval bo'yicha dars emas, balki yangi va ajoyib narsalarni yaratishga qodir kichik sehrarlar bo'lish imkoniyatideyishimiz mumkin. Bola chizganda yoki haykaltaroshlik qilganda u erda qoidalarni boshqaradi va ranglar, shakllar va chiziqlar ustidan hukmronlik qiladi. San'at bolalarga nafaqat atrofdagi dunyoni ko'rish, balki o'z dunyosini yaratish imkoniyatini beradi. Ijodiy jarayon orqali ular o'zlarining orzulari, qo'rquvlari, quvonchlari, tajribalari va g'oyalarni tasvirlashlari mumkin. Bu ularning ichki dunyosini san'at orqali aks ettiruvchi oynaga o'xshaydi. Bola san'atga qanchalik ko'p oshno bo'lsa, uning tasavvuri, ijodi shunchalik kengayadi. U dunyoni nafaqat haqiqat, balki go'zallik, uyg'unlik va g'ayrioddiy tuyg'ular orqali ham ko'ra boshlaydi. Shunday qilib, uning ijodkorligi va oddiy narsalarga yangicha nuqtai nazardan qarash qobiliyati o'sadi. Ijodkorlik orqali bolalar o'zlarini va ichki dunyosini yaxshiroq tushunishlari mumkin. Ularning chizgan rasmlari, kompozitsiyalari, musiqiy asarlari ularning eng chuqur o'y va tuyg'ularini aks ettiradi. Shunday qilib, san'at ularga dunyoda o'z o'rnini topishga, istak va maqsadlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Tuyg'ular va his-tuyg'ularni ifodalash. Tuyg'u va his-tuyg'ularni ifodalash xazina sandig'ini ochishga o'xshaydi, bu erda har bir tuyg'u o'ziga xos toshdir. Bolalar, ayniqsa, boshlang'ich maktabda turli xil his-tuyg'ularni boshdan kechirishlari mumkin, lekin ba'zida ularning to'liq xarakterini ifodalash uchun to'g'ri yo'lni topish qiyin. Bu erda san'at muhim rol o'ynaydi. San'at bolalar uchun o'z his-tuyg'ulari va his-tuyg'ularini ifoda eta oladigan maxsus tilga aylanadi. Chizish, musiqa, raqs, teatr orqali bola o'z ichki kechinmalarini so'zsiz etkazishi mumkin. San'at his-tuyg'ularni ifodalashga cheklovlar qo'ymaydi. Biz rasmda qayg'u, quvonch, qo'rquv yoki tinchlikni so'zlarga murojaat qilmasdan tasvirlashimiz mumkin. Musiqa yurak ohangini ifodalashi mumkin, raqs esa hissiyotlarning energiyasi va harakatini etkazishi mumkin. San'at orqali bolalar to'plangan his-tuyg'ularini namoyish etishlari mumkin, bu esa ularni nafaqat ichki his-tuyg'ularini ifodalash, balki ularni yaxshiroq tushunish va tushuntirishga yordam beradi. Ular o'zlarining his-tuyg'ularini noto'g'ri tushunish yoki noto'g'ri tushunishdan qo'rqmasdan o'zlari xohlagan tarzda ifoda etishlari mumkin. Bu ularning o'z-o'zini anglashi va o'zini ifoda etishini shakllantirishda

yordam beradi. San'at orqali bolalar turli his-tuyg'ularning mohiyatini tushunishni o'rganadilar. Ranglarni, chiziq'larni, tovushlarni taqlid qilish ularga his-tuyg'ularni tasavvur qilish va ularni bir-biridan ajratishni o'rganishga yordam beradi. Bu hissiy intellektni rivojlantirish yo'lidagi muhim qadamdir.

San'at bolalarga atrofdagi dunyo bilan muloqot qilish uchun eshiklarni ochadi. Ular tabiatning go'zalligiga, musiqadagi kayfiyatga, kinodagi his-tuyg'ularga javob bera oladilar. Shunday qilib, ular turli vaziyatlarga yaxshiroq moslashishni o'rganadilar va o'zlarining empatiyalarini namoyon qiladilar. San'at bolalarga ichki tajribalarini tashqi dunyoga o'tkazish imkonini beradi. Ular o'zlarining ichki dunyosining o'ziga xos san'at asarlarini yaratadilar. Bu ularga o'zlarini yaxshiroq tushunishga va boshqalar bilan bog'lanishga yordam beradi. San'at orqali bolalar kuzatish, tahlil qilish va taqqoslashni o'rganadilar. Ular turli uslublarni o'rganadilar, bu ularning dunyoqarashini kengaytiradi va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Madaniy savodxonlikni oshirish. San'at, musiqa va adabiyotni o'rganish orqali madaniy savodxonlikni oshirish boy intellekt va estetik qadriyatlar olamiga eshik ochish bilan barobar. Bu, ayniqsa, boshlang'ich maktabdagi bolalar uchun juda muhimdir, chunki aynan shu yoshda ularning madaniy rivojlanishi va intellektual o'sishining asoslari shakllanadi. San'at insoniyat madaniy merosining ajralmas qismidir. Bola bu merosni qanchalik tez o'rgansa va tushunsa, uning dunyosi shunchalik boy va rang-barang bo'ladi. U turli san'atkorlar, bastakorlar, yozuvchilar haqidagi bilimlar bilan boyib boradi, bu esa uning madaniy yuksalishiga xizmat qiladi.

San'atni o'rganish bolalarning estetik didini va go'zallik hissini rivojlantirishga yordam beradi. Ular ranglar, shakllar va tovushlardagi uyg'unlikni ko'rishni o'rganadilar va san'at asarlarining go'zalligini qadrlashadi, bu esa ularni atrofdagi go'zallikni yanada yaxshi qabul qiladi. Adabiyot, musiqa va san'atni o'rganish bolalarning ichki dunyosini kengaytirib, turli davrlar, olam va hikoyalarga sho'ng'ish imkonini beradi. Ular asarlar qahramonlariga hamdard bo'lishni, yozuvchi va bastakorlarning teran fikrlarini anglashni o'rganadilar, bu ularning hissiy rivojlanishiga xizmat qiladi. San'at bir-biridan ajralgan holda mavjud emas. San'atning turli xil turlarini o'rganish orqali bolalar ular orasidagi munosabatlarni ko'rishni, umumiy xususiyatlar va farqlarni topishni o'rganadilar. Bu ularga dunyo va uning madaniy merosiga yaxlit nuqtai nazarni shakllantirish imkonini beradi. Bolalar san'atni o'rganishga kirishish orqali rassomlar, musiqachilar va yozuvchilarning mehnati va iste'dodini qadrlashni o'rganadilar. Ular madaniy merosni asrab-avaylash va rivojlantirish, san'at va ijodni inson hayotining ajralmas qismi sifatida e'zozlash naqadar muhim ekanini tushunadi. San'atni o'rganish bolalarning fikrlash jarayonlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ular tahlil qilish, solishtirish va xulosa chiqarishni o'rganadilar, bu esa ularning tanqidiy fikrlashi, tasavvuri va ijodkorligini rivojlantiradi. San'atni o'rganish bolalarda qadriyat yo'nalishlarini shakllantirishga, burch tuyg'usini,

fuqarolik mas'uliyatini, atrof-muhitga va madaniy merosga hurmatni rivojlantirishga yordam beradi. Bu ularning shaxs sifatida barkamol rivojlanishiga yordam beradi.

Xulosa

San'atni bilish va anglash insonni barkamol, bilimli va madaniyatli qiladi. Bu bolalarga jamiyatga yaxshiroq moslashishga, turli odamlar bilan umumiy til topishga va kasbiy faoliyatida muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi. Demak, boshlang'ich sinflarda badiiy ta'lim bolalarga nafaqat san'at orqali ijod qilish va o'zini namoyon qilish imkoniyatini beradi, balki kichik shaxsni rivojlantirish va tarbiyalashning muhim vositasidir. Bolalarni ijodiy urinishlarida qo'llab-quvvatlab, biz ularga o'zini namoyon qila oladigan, o'ziga ishongan va yangi ijodiy vazifalarni bajarishga tayyor bo'lishga yordam beramiz. San'at, musiqa va adabiyotni o'rganish orqali madaniy savodxonlikni oshirish nafaqat bilim olish, balki boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarda shaxsni rivojlantirish, qadriyatlar va estetik didni shakllantirish yo'lidagi muhim qadamdir. Keling, jajji daholarimiz uchun yangi madaniy ufqlarni ochib, ularning yanada rivojlangan va madaniyatli shaxs bo'lib yetishishiga yordam beraylik!

References

1. Shavkatovich, K. L. (2024). Integration of Digital Tools into Art Education. *Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies* (2993-2599), 2(2), 63-65.
2. Khalilov, L. S. (2022, November). SPECIFICITY OF THE LANDSCAPE GENRE IN THE ORIENTATION OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS IN THE PROFESSION. In *Next Scientists Conferences* (pp. 4-10).
3. Azizxo'jaeva N.N. *Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat*. T. Nizomiy nomidagi TDPU. 2021 y.